Paul Csavdari

Ce au în comun toate religiile

Judecată, Lege și Valoare

Toate religiile, indiferent de nume, tradiție sau dimensiune istorică, împărtășesc aceeași structură de fond: cer fapte morale pentru viața viitoare și supunere practică pentru viața prezentă. Fie că vorbesc despre Dumnezeu, despre Lege, despre karma sau despre iluminare, ele funcționează pe baza unui sistem de evaluare care operează în două direcții: transcendentă și imediată.

I. Toate religiile conțin o formă de Lege

Niciuna nu scapă de acest principiu fundamental: omul trebuie să facă ceva pentru a fi salvat, mântuit, acceptat, sau cel puțin pentru a evita pedeapsa. Legea poate fi explicită sau implicită, dar este întotdeauna prezentă.

- Iudaismul are Tora, cu 613 porunci care definesc dreptatea.
- Islamul are Sharīʿa, care reglementează totul, de la rugăciune la relații.
- Creștinismul paulin declară Legea lui Moise depășită, dar introduce alte norme obligatorii: „Legea credinței", „Legea Duhului", „Legea lui Hristos".
- Hinduismul are dharma – ordinea cosmică și socială care trebuie respectată.
- Budismul oferă Calea celor Opt Pași și legea karmică – o etică de autocontrol și purificare.

Chiar și religiile care declară că nu au „lege" în sens literal impun un criteriu moral obligatoriu. Nimeni nu este mântuit „fără să facă nimic". Nimeni nu scapă fără evaluare.

II. Toate religiile cer fapte – pentru evaluare eternă

Religiile nu acordă omului valoare absolută sau iertare necondiționată. Toate operează cu o formă de judecată:

- unele printr-un tribunal ceresc (Dumnezeu, Allah)
- altele printr-un mecanism moral (karma, conștiința cosmică)

Dar în toate cazurile, omul este judecat după ce face, nu după ce este.
Chiar și în creștinismul paulin, unde se vorbește despre „credință fără fapte”, judecata finală se face tot după fapte (Romani 2:6-8, Apocalipsa 20:12).

III. Toate religiile cer supunere – pentru viața prezentă

Pe lângă morală, fiecare religie presupune o autoritate concretă care decide ce e permis și ce nu.
Fiecare sistem religios cere supunere practică față de lideri, ritualuri și reguli sociale.

- Iudaismul are rabini și Halaha.
- Islamul are imami și statul religios.
- Creștinismul are ierarhii, tradiții și dogme impuse comunitar.
- Hinduismul are caste, rituri, obligații sociale.
- Budismul are coduri monahale și maeștri spirituali.

Așadar, chiar dacă salvarea este proiectată „în altă lume”, controlul se exercită în lumea aceasta.
Religia nu e doar mistică, ci social-normativă.

IV. Toate religiile evaluează omul după un criteriu extern

Omul este întotdeauna sub un cod: fie al revelației, fie al naturii, fie al tradiției, fie al conștiinței colective.
În niciuna dintre aceste religii omul nu are valoare în sine– valoarea este dobândită sau recuperată prin ceva: ascultare, credință, purificare, inițiere, suferință, renunțare.

V. Ce lipsește tuturor religiilor?

Lipsește o viziune în care omul este valoros pentru că a fost creat bun, nu pentru că a fost ales, răscumpărat sau reabilitat.

Toate religiile vorbesc despre creație, dar niciuna nu păstrează creația ca temei suficient al valorii umane.
Chiar și în Geneza, ideea că omul a fost făcut „după chipul lui Dumnezeu” este anulată în practică de dogma căderii și a păcatului originar.
Creștinismul, care ar fi putut păstra această valoare, o transformă în vinovăție ereditară.
Iudaismul o ignoră în favoarea Legământului.
Islamul o reduce la supunere.
Hinduismul și budismul nu recunosc nici măcar individualitatea ca esență.

Prin urmare:

Nu există nicio religie cunoscută care să vadă în om chipul lui Dumnezeu ca temei actual, viu și suficient al valorii lui.

Niciuna nu spune:

„Ești bun pentru că ai fost creat bun. Nu trebuie să fii ales. Nu trebuie să fii salvat. Trebuie doar să fii ceea ce ești.”

Concluzie

Toate religiile împart aceleași două mecanisme:

1. Faptele determină viața viitoare
2. Supunerea reglează viața prezentă

Dar toate ratează un lucru esențial: omul ca ființă bună prin creație, nu ca proiect eșuat, condamnat și dependent de un sistem exterior de reabilitare.

Aceasta este absența comună și, poate, tragedia nevăzută a tuturor religiilor.